

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | שנה שמינית - ה'תשפ"ה | גליון 402

חוקת | טהרת הנפש בכח עמל התורה לשמה

מסירות אל הנפש

שביבי אור בפנימיות, חסידות וקבלה
מתורת אבינו מו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זיע"א

עפ"י שיעורי בנו וממשיך דרכו הגה"צ
מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

גליון זה הוקדש ע"י ה"ה מאיר אסרף הי"ד
לשפע ברכה, הצלחה וישועה בנ"ד.

מסילות אל הנפש

טהרת הנפש בכח עמל התורה לשמה

1. הפצצה שהתפוצצה
2. כיצד זוכים לתורה?
3. מהו עצמיות האדם
5. הוציאה ממסגר נפשי
9. קולה של המחשבה...
11. תורה דורשת התפשטות הגשמיות
13. כל תיבה מתמלאת.
18. אסון שריפת הספרים
20. שקול כמאה אלף.
23. ברא עולמו במדת הרחמים
25. שריפת הפרה - פטירת הצדיקים
26. זאת חוקת התורה
27. העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאיר לארץ

הדפסת והפצת ספרי מורינו ורבינו הרב יוסף מייכאל אברהם זצ"ל

08-37-40-200/*2910 ☎ הקציר 666 ת.ד 345 נתיבות 771301

office@h-l.org.il @ 077-223-1130 📧

www.hameir-laarets.org.il 🌐 המאיר לארץ 📺

054-26-380-26 📞 08-649-9859 📞 08-930-1335 ☎

לקבלת 'רגע של אור'

קו 'המאיר לארץ'

בית ההוראה - עהרת הבית

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת חוקת

הפצצה שהתפוצצה...

נורתה, והתוצאה היתה עגומה: עשרות הרוגים ופצועים...

הרים רבי שלום את עיניו הטהורות, והעביר אותם על פני כל השומעים.

'אתם שומעים?' - שאל.

לכל אדם ישנה איזו שהיא תאוה, או איזה שהוא רגש טמא. ועלינו לדעת שכל תאוה או רגש טמא, היא פצצה התחובה בתוך תותח!

יכול להיות שיחלפו ימים ואפילו שנים, והפצצה תשאר תחובה בתותח.

מסביב כולם יתייחסו לאותו אדם כצדיק וקדוש. עד... עד שיום אחד, הפצצה תצא, ותחריב את כל הסביבה...

זה המסר ממה שלמדנו בשבוע שעבר.

קורח היה איש קדוש ונורא, פיקח וחכם עצום. אך כל זה היה למראה

עינים, בתוכו היה רגש טמא הנקרא 'רגש קנאה'.

עמד הגה"צ רבי שלום שבדרון זיע"א, על מדרגות ההיכל בבית הכנסת 'זכרון משה' שבירושלים, וסיפר משל:¹

בין שתי מדינות סמוכות פרץ סכסוך. שתי הצבאות קיבלו הוראה להתכונן למלחמה.

אחת המדינות העלתה על הגבעה הסמוכה לגבול, תותח. החיילים הציבו אותו, טענו אותו בפצצה... וחיכו להוראה בפתיחה באש...

בינתיים, בדרגים המדיניים, ניסו לפתור את הסכסוך בדרכי נועם ושלום. והצליחו!

הצבאות חזרו למקומם, השקט שב לכנו, והתותח הטעון נשאר עומד בראש הגבעה...

שנים ארוכות נמשך המצב כך, עשרות אלפי אנשים חלפו לידו במהלך השנים... וכבר נשכח מלב כל, שעומד כאן תותח טעון...

ביום בהיר אחד, עלה שוטה אחד לגבעה ולחץ על כפתור ההפעלה, הפצצה

מעין החכמה

1. הובאו דבריו ב'להגיד' (במדבר - עמוד 174), לנכדו הגאון רבי יעקב אריה אריאל שליט"א.

2 מסילות אל הנפש

משה רבינו מינה את אליצפן בן עזיאל
לנשיא משפחות הקהתי...

ואז התפוצצה הפצצה, זהו.²

כל זמן שלא היתה לקנאה סיבה
להתגלות, כולם התייחסו אליו
בהדרת כבוד. אך לפתע הגיעה הסיבה.

כיצד זוכים לתורה?

על התיקון, ופשוט נשקיע את כל
הכחות בלימוד התורה הקדושה ובקיום
המצוות, וזהו.

וזו טעות גדולה! ונבאר:

בפרשת השבוע - פרשת חוקת נאמר:
"זאת התורה אדם כי ימות באהל"
(במדבר יט, יד), על פי הפשט: 'זאת התורה' -
היינו זאת תורת הטהרה מטומאת מת.

אך בנוסף, מגלים לנו חכמינו הקדושים
(ברכות סג:), שכאן טמנה התורה את
הדרך שבה צריך לצעוד אדם הרוצה
לזכות לתורה הקדושה - 'אדם כי ימות
באהל', אין דברי תורה מתקיימים אלא
במי שממית עצמו עליהם!...

והקושיא מפורסמת: איך חז"ל הקדושים
אומרים שכדי לזכות לתורה
צריך להמית עצמו עליה, והרי נאמר:
"ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר
יעשה אתם האדם וחי בקהם אני ה'" (ויקרא

כאמור קורח היה איש קדוש ונורא,
שהיה דבוק, תמיד, בכל רגע
ורגע ביממה, בהקב"ה. בדביקות אמת.

כל מחשבותיו, דיבוריו ומעשיו, היו
מרכבה לרצונו יתברך.

ומכיון שכך, הוא זכה ללב שמח, ללב
מבודח בחדוה אמיתית. והשמחה
שהאירה בו, גרמה להסתיר מעיניו את
החושך שבו. מעוצמת האור, הוא לא
זיהה את החושך שבו - את רגש הקנאה.

ומכיון שלא זיהה - לא תיקן!

ומהבחינה הזו, אנו יותר טובים מקורח.
אנו מזהים בקלות את
החושך שבנו, מכירים את ההתמודדויות
שיש לנו עם התאוות והרגשות הטמאים!

ומכיון שאנו מזהים - אנו מנסים לתקן!

אך לעתים התיקון ארוך ומייגע, והאדם
מתעייף וחושב לעצמו: 'אולי נוותר

מעין החכמה

מוסר. כי לולי לימוד המוסר הוא לא יכיר
את הפחיתויות שבנפשו, וסופו שיתדרדר
לשאול תחתיות...

2. **וכך** היה רגיל הגה"צ רבי אליהו
לופיאן זיע"א להגיד: מקורח הראיה כי
גם אדם בעל רוח הקודש חייב ללמוד

האדם צריך לחיות, חייב לחיות! אך את 'עצמו' הוא צריך להמית! 'עצמו' זה לא האדם, אלא חלק הנספח אליו!

כאשר ממיתים את העצמיות - זוכים לתורה!

ונבאר את דברינו...

יח, ה), ובגמרא הקדושה (יומא פה): דרשו: 'וְחַי בָּקָהּ' - ולא שימות בהם!

אז כדי לזכות לתורה צריך למות או לחיות?³

כאשר מתבוננים בדברי חז"ל, רואים שהתשובה כבר כתובה בתוך דבריהם, שהרי כך הם אמרו: 'אלא במי שממית עצמו עליהם!' -

מהו עצמיות האדם

ולכן נקראת 'נפש בהמית' על שם שרשה שבאה מהשור שבמרכבה.

והתכונה של השור שבמרכבה הוא **בתגבורת התשוקה להיכלל באור אין סוף ברוך הוא.**

ומשם נשתלשלה בריבוי המדרגות נפש הבהמית של איש היהודי, ומכיון שבשרשה היא תגבורת התשוקה לאלקות מזה נוצר בנפש **כח המתאווה.**⁴

הידיעה הראשונה שחייב לדעת כל יהודי החפץ בתיקון נפשו, היא הידיעה שלכל יהודי ישנן שתי נפשות: נפש אלקית ונפש בהמית.

נפש האלקית שבו היא חלק אלו"ה ממעל ממש.

ונפש הבהמית שבו (של היהודי) שרשה מה'פני שור' שבמרכבה העליונה

מעין החכמה

והדברים לא מובנים: ימות או יחיה?

4. שרשה של נפש הבהמית היא מפני שור שבמרכבה. ובענין זה נספר:

החשיכה פורשת כנפיה על פני הרקיע, השמש טרם האירה על הארץ, וצעדיו של רבי משה לינסקער כבר נשמעים על אדמת העיר 'לינסק' שבגליציה. אמתחתו מתחת לבית שחיו, שם נמצאים הטלית והתפילין, ספרי הקודש, וגם היפת שחרית, אותה נוהג רבי משה לאכול אחר התפילה.

3. ואת אותה שאלה שואלים גם על המובא בגמרא מסכת תמיד:

דהנה בגמרא הקדושה (תמיד לא): מסופר שאלכסנדרוס מוקדון במהלך מסעיו לכבוש העולם, נפגש עם זקני הנגב ושאלם עשר שאלות.

והשאלה החמישית היתה: מה יעשה אדם יחיה? והם השיבו לו: ימית עצמו. והשאלה הששית: מה יעשה אדם וימות? והם השיבו: יחיה את עצמו.

מעין החכמה

הרבי מלענטשנא כבר הקדים אותי ותפס את השור בקרניו, בהתכוונו שכבר פגעה בו גחלתו של הרבי מלענטשנא.

אך יש לי עצה אחת בשבילך - המשיך ואמר: חדר אחד ישנו בביתי, שם תשהה שמונה ימים סגור ומסוגר, ולא תשב בדד לרגע, הישמר לך מלצאת החוצה פן תזיק לך פגיעתו של הרבי מלענטשנא.

הרבי מרופשיץ קרא לאחד מתלמידיו וביקש ממנו שישגיח בעינא פקוחא על רבי משה שילמד ללא הפסקה ושלא יצא מחדרו במשך שמונה ימים.

רבי משה קיים את הדברים כפשוטם, הוא הסתגר בחדרו ועסק בתורה בהתמדה יומם ולילה, תפילותיו השתפכו באימה ועבודתו התעצמה מיום ליום. בד בבד נזהר שלא לצאת מהחדר כלל...

בהגיע יום השמיני, בבוקרו של יום, הרחרר רבי משה בדעתו כי עתה כבר חלפו ימי סגירותו ומעתה הותר לו לצאת לחוץ, לראות אור החמה ולהביט על פני היקום, שהרי מקצת היום ככולו...

רבי משה יצא החוצה, באותה שעה פרץ מהרפת הסמוכה שור פרא, והסתער בחמת אפו על רבי משה, וירמסהו ברגליו וישבר כל עצמותיו. אנשים שהיו בסביבה הסתערו על השור והבריחו אותו...

רבי משה נלקח על אלונקה למרפאה הסמוכה ושם הצליחו הרופאים לסדר את עצמותיו ולהחזירם למקומם.

רבי משה, מגדולי חסידי הגה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ, אשר צדקתו וקדושתו התפרסמה בשעתו עד מאוד, עד כדי שרצה רבו הקדוש מרופשיץ להכתירו לרבי, אשר ינהיג תחת שבטו קהל חסידים, אך רבי משה סירב בתוקף, בטענה שרצונו להמשיך לעבוד את ה' יתברך בהצנע לכת ללא טרדת הציבור.

רבי משה שם פעמיו לעבר בית המדרש אשר בלינסק, שמה התכוין להתפלל תפילות ותיקין ובהיכנסו ראה כי מפות צחורות נפרשו על פני שולחנות בית המדרש...

רבי משה ניגש והתעניין, מה יש כאן היום?

והשיבוהו: היום תיערך פה ברית מילה והסנדק יהיה הגה"ק רבי שלמה יהודה ליב מלענטשנא!

רבי משה בלע את רוקו, הלא הוא אחד מגדולי מתנגדיו של הגה"ק מלענטשנא...

רבי משה סיים את תפילתו וכשראה שהתינוק הגיע, ניגש בחשאי לעבר התינוק, מלמל בלחש: 'ברוך אתה ה'... אשר קידשנו במצוותיו וציונו על המילה' - נטל סכין חד ומל את הרך הנוול.

לא חלפו כמה רגעים עד שאנשי הקהל קלטו את מעשיו של רבי משה, שבינתים נחפו ונמלט מבית המדרש, אך איש לא העז לרדוף אחריו כי יראו מפניו מחמת רוב גדולתו כי צדיק וחסיד גדול היה.

רבי משה ברח אל בית רבו הגה"ק מרופשיץ. ויהי כבואו אל העיירה רופשיץ יצא רבו לקראתו ויאמר לו: 'צר לי מאוד עליך יקירי,

ומזה נמשך המחשבה והדיבור שבחטא, ואחר כך מגיע מעשה החטא בפועל ממש רחמנא ליצלן.

וכן גם שרשם של הרגשות הטמאים הם מנפש הבהמית שבאדם.

והנה בכל נפש בהמית מתגלת איזו שהיא תאוה או רגש טמא, ועל היהודי מוטל לברר את הנפש הבהמית הפרטית שהעניקו לו מן השמים.

והתאוה או הרגש הטמא שבנפש הבהמית - נקראת 'עצמיות האדם'. ואותה חייבים להמית!...

ונמשיך לבאר את דברינו...

'כח המתאוה' - פירושו, נטיית הנפש להתאוות לדברים גשמיים דברים המותרים ויכול להתאוות גם לדברים האסורים.

והנה כח המתאוה בעצם אינו דבר רע הגם שהנטיה שלו היא לדברים גשמיים **מכל מקום הוא כח מתאוה פשוט שיכולים להטותו גם לאלקות - שיתאוה לאלקות.**

אך כשיהודי לא זוכה לזכך נפשו, הוא נופל לחטא, שעניינו הוא שמתחיל **לצייר** בכח המתאוה שבנפשו הבהמית ציורים של טומאה. **והציור הוא רע גמור!**

הוציאה ממסגר נפשי

מלא של דלק, עלה וסע לטייל בארץ ישראל.

הבן עלה ונסע, לעתותי ערב חזר ופניו קורנות: 'אבא היום נסעתי מאות קילומטרים ראיתי מקומות חדשים ויפים, וגם מחר אני רוצה'...

למחרת נשנה הדבר... ואחר כך שוב... אחרי כמה ימים הוצרך האב לשהות בתל אביב באחת החנויות שבכרך המדינה. בעודו שם שמע בני

באחד מהמושבים שבדרום הארץ חיו להם זוג הורים ולהם בן יחיד. כל בני המושב היו קוראים לו 'בן תפנוקים' מכיון שהוריו לא חסכו ממנו מאום.

בהגיעו לגיל ההתבגרות שלחו אותו הוריו ללמוד נהיגה. ולמותר לציין את שמחת הוריו בשעה שחזר הבן ובידו 'הרשיון'.

אביו השאיל לו את רכבו ואמר לו: 'בני חביבי, הנה הרכב ויש בו מיכל

מעין החכמה

מאותה שעה כל המדרגות ונלקחו הימנו כל הכלים בעבודת ה'... (תורת מהרש"ל - עמוד קלה).

בכל זאת נשאר רבי משה צולע ופיסח כל ימי חייו עד יום מותו. כמו כן נטלו ממנו

המיוחד לה. והיא הנקרא 'עצמיות האדם'.

והעצמיות הזו סוגרת וכובלת את כל מציאות האדם בתוכה, בצורה של מעגל.

האדם צועד כל ימיו בתוך המעגל הזה, והוא חוטא: לעתים חטאים שהוא לא מרגיש בהם והוא ממשיך הלאה, ולעתים חטאים שהוא מרגיש בהם והוא חוזר בתשובה, אך לא חולף הרבה זמן, והוא שוב חוטא.

והחטאים שאנו מדברים עליהם, הם החטאים המיוחדים לו. החטאים המיוחדים לנפש הבהמית שלו.⁵

לדוגמא: מי שנפש הבהמית שלו חולה בתאווה הנוראה של הממון, כל החטאים שלו יהיו קשורים בזה.

בשביל להשיג כסף הוא יהיה מוכן: לשקר, לרמות, לגנוב וכו'...

הוא יהיה כלוא בתוך מעגל של אהבת ממון, וכל החיים שלו הוא יצעד שוב ושוב ושוב בתוך אותו מעגל, של: חטא ותשובה, חטא ותשובה...

וכך זה קורה גם בשאר המעגלים, כל מעגל וה'תקיעות' שלו...

אדם המשוחרר ביניהם על נהג משוגע שכל יום מגיע ומסתובב מסביב לככר המדינה במשך שעות...

עוד הם מדברים... ולפתע הוא מגיע... והאנשים אומרים זה לזה: 'הנה שוב הוא חזר'...

האב אחוז סקרנות מביט וחוויר פניו. הנהג הלזה הוא בנו... בערב כשנפגשו שוב, פנה האב לבנו ואמר לו: 'בני, הענקתי לך כל מה שיכולתי - רכב חדש, מיכל מלא של דלק, והרבה הרבה אימון... צפיתי שתכיר את הארץ תכבוש מקומות חדשים... ובסוף התאכזבתי'.

הבן פונה אל אביו ואומר לו: 'אבא מה קרה?' והאבא עונה: 'ראיתי אותך נוסע היום מסביב לככר המדינה במשך שעות... במקום להתקדם ולהמשיך אתה מסתובב במעגל?!'...

סיפור זה הוא משל...

אך בעצם הוא הסיפור של 'עצמיות האדם'...

כאמור, לכל נפש בהמית ישנה תאווה או רגש טמא,

מעין החכמה

5. **ובענין** זה סיפר הגאון רבי זלמן רודרמן שליט"א (בין הדגים לזמירות, חלק ב - עמוד 212), ז"ל:

יום אחד נודע להגה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ, שבאחד הכפרים הסמוכים,

זרק הפריץ משפחה שלמה לבור הכלא, בעקבות חוב ממוני.

באותו רגע, קם רבי נפתלי צבי ויצא לדרך, לגייס את הכסף!

מעין החכמה

צפה בצדיק המנסה לסלק את הכלבים הנובחים במקלו, והמחזה שעשע אותו.

כעבור כמה רגעים החליט בעל הבית לרדת ולהתעלל מעט באורחים הלא קרואים. הוא פתח את דלת ביתו לרווחה, ובחיוך רחב פנה אל הצדיק מרופשיץ ואמר: 'פניך מעידות בך כי תלמיד חכם הינך. כיצד איפוא נשתכח ממך הפסוק המפורש: "לָמָּה תִּפָּקֶה רֶגֶקְךָ" (שמות ב, יג)?

החזיר לו רבי נפתלי צבי מבט חריף והשיב: 'מילא אני מוכרח הייתי להתגונן ולעמוד על נפשי מפני כלביך שהתנפלו עלי בחמת זעם, אך עליך גדולה התמיהה, כיצד זה נותרת על עומדך בראותך את כלביך יוצאים עלי למלחמה, כלום נתעלמה ממך שאלתו המפורסמת של משה רבינו: "הֲאֵחֶיכֶם יָבֹאוּ לְמַלְחָמָה וְאַתֶּם תֵּשָׁבוּ פֹה" (במדבר לב, ו)?

'המשכיל', שהופתע מן התשובה השנונה, נוכח מיד כי לפניו אורח פיקח וחרוף. כעבור רגע של התעשתות הזמין את הצדיק לתוך ביתו, הקשיב בתשומת לב לבקשתו והעניק לו סכום כסף הגון.

לקראת הצהרים הגיע רבי נפתלי צבי לביתו של ה'קמצן'.

דלת הבית נפתחה ועל המפתן עמדה בעלת הבית. בארשת מתנצלת אמרה: 'בעלי נסע אתמול לעסקיו והוא איננו בבית'.

רבי נפתלי צבי ידע כי שקר בפה, ומבע פניו גילה זאת...

כשהבחינה האשה במבע פניו, נלחצה ואמרה: אם אינכם מאמינים,

מכל ערי האיזור בחר רבי נפתלי צבי לפתוח דוקא בעיר טרנופול. בימים ההם החלה רוח הטומאה (הנקראת 'השכלה') למושך אחריה רבים מיהודי גליציה, בעיקר מקרב הצעירים. הללו, שהתרחקו מאורחות המסורת היהודית, בזו במיוחד לחסידים ולרבותיהם. העיר טרנופול נחשבה אז למעוז פורקי העול בגליציה.

גבאי הצדקה נהגו להתרחק מטרנופול, בידועם כי קלושים הסיכויים לגייס בה יותר מכמה אגורות שחוקות. משום כך ביקשו גם שמשי של רבי נפתלי צבי מרופשיץ להניאו מלצאת לעיר זו. אבל הצדיק היה נחוש בדעתו.

'הכינו לי את רשימת עשירי טרנופול וכתובותיהם' - הורה לסובבים אותו.

השמשים ציינו ואף הגדילו לעשות, כאשר **לצד כל שם משמות העשירים**

רשמו הערה קצרה על אישיותו ומאפייניו. במיוחד בלטו הערותיהם אשר נכתבו באותיות גדולות לצד שמותיהם של שלשה מעשירי טרנופול, הללו כונו: 'משכיל', 'קמצן', 'למדן'.

בשעה היעודה יצאו רבי נפתלי צבי ושמשי לטרנופול. ה'משכיל' הופיע ראשון ברשימה, ועל כן בביתו פתח הצדיק את מסעו. אך דרכו רגליו על גרם המדרגות הרחב שבחזית ביתו הנאה, התנפלה על רבי נפתלי צבי ומלוויו עדת כלבים אימתניים.

באותה שעה עמד בעל הבית במרפסת הקומה העליונה של ביתו ושאף אויר צח לריאותיו. כשהבחין ברבי ובחסידיו המתקרבים לביתו, התמלא לבו בזעמו, שעד מהרה התחלף בהנאה. ממרומי המרפסת

וברשותכם נבאר עוד:

ביממה ישנן 24 שעות, שהן: 86,400 שניות. בכל שניה ושניה האדם שווה במרחב הנקרא 'עולם'.

והנה ה'עולם' הזה, הוא המעגל הפרטי שלו. בתוך המעגל הזה הוא צועד, במסלול רגיל

וקבוע, מסלול שבמהלכו לומדים תורה ומקיימים מצוות, וגם חוטאים בחטאים קבועים, שוב ושוב, כשבין החטאים חוזרים בתשובה...

וכדי לזכות לתורה, חייבים לבקוע את המעגל הזה, לצאת מההסגר,

מעין החכמה

עלינו להצדיק את הדין ולא לנסות לבטל בכח את הגזירה!

תגובה זו הכאיבה עד מאוד לצדיק...

הביט בו רבי נפתלי צבי בעינים חודרות ואמר: אכן חטא גדול הוא להתייבב כנגד רצון הבורא, ומכיון שיש חשש שמא יום אחד תיכשל בכל זאת במתן צדקה לעניים - מן הראוי כי מן השמים יסלקו מדרכך מכשול, ויטלו ממך את כל כספך!

באומרו זאת הפנה את גבו אל הלמדן הקמצן ועזב את הבית.

בסוף היום שב רבי נפתלי צבי לרופשיץ כשבידיו מלוא הסכום שנדרש לפדיון המשפחה מהכלא.

בטרנופל עצמה שחו הכל בביקורו המפתיע של הצדיק ובחכמתו הרבה. אולם דומה כי מי שהמקרה הזה נחקק בלבו במיוחד היה לא אחר מהעשיר הלמדן, שכן בתוך פחות מחודש נהפך ה'למדן' הלזה להיות עני מרוד המחזר על הפתחים...

רשאים אתם להיכנס פנימה ולהיווכח במו עיניכם כי בעלי איננו כאן.

הביט רבי נפתלי צבי בשמשו בחיוד של משובה ואמר: אם ניתנה הרשות, הבה ניכנס!

כשנכנסו אל הבית, הבחינו במהרה בבעל הבית המסתתר מאחורי הווילון... נבוך יצא הלה מהווילון...

נתן בו רבי נפתלי צבי מבט מחוייך ואמר: 'בזכותך זכיתי להבין את מאמר חז"ל (שבת קכז). שאמרו: **'גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה'**. שכן, כשראה משה רבינו את פני השכינה נאמר: **'ויסתר מִשֶׁה פָּנָיו'** (שמות ג, ו), ואילו אתה ברגע שבו הבחנת באורחים על מפתן ביתך לא הסתפקת בהסתרת פניך בלבד, אלא הסתרת את כל גופך!"

התבייש העשיר הקמצן ובנסיון לטשטש מעט את הרושם הראשוני, הביע נכונות לתרום ככל הדרוש. הוא הוציא את ארנקו מכיסו והושיט לצדיק סכום נאה.

מביתו שם הצדיק פעמיו לעבר ביתו של ה'למדן'. זה פתח מיד ואמר: 'אם הקב"ה גזר על משפחה זו לשבת בכלא,

מהשבי. להתפשט מהגשמיות - מרגישים שנאה לאותו חטא⁶ (הפרטי מעצמיות, ולהיכנס למעגל חדש! טהור יותר, זך ונקי, שבו כבר ונמשיך להעמיק...

קולה של המחשבה...

כתב בספר התניא (שער היחוד והאמונה - פרק ח, וז"ל: **דע** כי המעלה ומדרגה הראשונה אצל הנבראים היא - החכמה. שלכן

מעין החכמה

לפני כמה נפשות ישראל מעולם העליון, ודמעתם על לחיים.

שאלתי אותם מה קרה?

והם אמרו, כידוע לכבודו בבית דין של מעלה יושבים הצדיקים, והם הדנים את הנפשות שמגיעים לשם, והנה לפני כמה זמן מינו בשמים את הגה"ק רבי מיכלי מזלאטשוב, להיות אב בית הדין.

ומכיון שרבי מיכלי נולד בקדושה גדולה מאוד מאוד, הוא לא יכול להשיג כלל איך יוכל אדם לעבור עבירה ח"ו, ולכן הוא מחמיר מאוד בעוון פגם הברית ח"ו, ואין אנו יכולים לעמוד בגזר דינו.

והועילו בקשותיהם, והעבירו אותו למקום אחר, ומכיון שנשאר מקום פנוי הוכרח רבינו הקדוש רבי אורי מסטרליסק להסתלק מזה העולם, והחליף אותו בבית דין.

וחזרו הנשמות לרבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל ואמרו לו: 'ישר כח', כי הוקל מעליהם, כי ההתייחסות לעוון הוא לפי רמת הדור.

6. ככל שהעולם הפנימי זך וקדוש יותר, רגש השנאה לטומאה גדול יותר, וכמו שכתב בספר התניא (ליקוטי אמרים - פרק י, וז"ל:

וביאור הענין, כי הנה צדיק גמור שנהפך הרע שלו לטוב, ולכן נקרא 'צדיק טוב לו', הוא על ידי הסרת הבגדים הצואים לגמרי מהרע, **דהיינו למאוס מאוד בתענוגי עולם הזה להתענג בם בתענוגות בני אדם למלאות תאוות הגוף בלבד ולא לעבודת ה'**, מפני היותם נמשכים ונשפעים מהקליפה וסטרא אחרא.

וכל מה שהוא מהסטרא אחרא, הצדיק גמור הוא שונאו בתכלית השנאה מחמת גודל אהבתו לה' וקדושתו באהבה רבה בתענוגים וחיבה יתירה הנ"ל כי הם זה לעומת זה, כדכתיב: **"תְּכַלִּית שְׂנֵאָה שְׂנֵאָתִים לְאֹיְבִים הֵיוּ לִי. חֲקֹרְנִי אֵ"ל וְדַע לְבָבִי"** (תהלים קלט, כב-כג)... **וכפי ערך גודל האהבה לה' כך ערך גודל השנאה לסטרא אחרא והמיאוס ברע בתכלית...**

ובענין זה הובא בספר משנת המגיד מזלאטשוב (חלק א - עמוד רעח) כך:

ישב הגה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב וסיפר לחסידיו: לפני כמה ימים באו

האלקית) הוא מימד השכל של הנפש הבהמית.

לכל נפש בהמית יש שכל המיוחד לה, וממנה נולדים רגשות המיוחדים לה, ומהם נולדים המחשבות!

ומכיון שהעצמיות סוגרת וכובלת את כל מציאות האדם בתוכה, בצורה של מעגל, ממילא גם המחשבות חוזרות על עצמן שוב ושוב.

וכשהמצב מחמיר, והרגש (או התאוה) מתגבר, המחשבות זזות במהירות רבה, עד שנעשות מחשבות כפייתיות, ה' יציל.⁸

ולכן השלב הראשון של התיקון, הוא לזהות ולהכיר, את המעגל שבו מסתובבים שוב ושוב...

להבין ולהפנים שמוטל עלינו לבקוע את המעגל הזה, לעלות ולהתרומם מעליו...

לצעוק ולזעוק לה' יתברך: 'אנא קדשני בקדושתך! קדשני בקדושה של מעלה!...'.

ולאחר שזיהינו, צריכים להתחיל בתיקון...

נקראת 'ראשית'⁷, כי באמת היא ראשית ומקור כל החיות בנבראים, כי מהחכמה נמשכות בינה ודעת. ומהן נמשכות כל המדות (הרגשות) שבנפש המשכלת, כמו: אהבה וחסד ורחמים וכיוצא בהן...

ומהמדות (והרגשות) שבנפש נמשכות בה תיבות ואותיות המחשבה... ובכל מחשבה שבעולם מלובשת בה איזו מדה המביאה לחשוב מחשבה זו, **ומדה זו היא חיותה של מחשבה זו.**

ומאותיות המחשבה נמשכות אותיות הדיבור, והן חיותן ממש. והדיבור מביא לידי מעשה וכו'... (עכ"ל).

היהודי הוא בעל חמשה ממדים, והם: שכל, רגש, מחשבה, דיבור, ומעשה. והנה כל מימד נולד מהמימד הקודם לו.

מימד השכל מוליד את מימד הרגש, **והרגש מוליד את המחשבות!**

(ואדם השומע את מחשבותיו יש בכחו להכיר את רגשותיו המתגלים בתוכו), ולכן נקראת החכמה 'ראשית', וכמו שנאמר: "ראשית חֲכָמָה" (תהלים קיא, י).

ועל פי זה יובן ששורש ה'עצמיות' של האדם (המעגל הכולא בתוכו את הנפש

מעין החכמה

8. ולכן כאשר המחשבות תוקפות, צריכים לקום ולעמוד לפני ה' יתברך,

7. שנאמר: "ראשית חֲכָמָה יִרְאֶת ה' שֶׁלֵּךְ טוֹב לְכָל עֲשִׂיהֶם תִּהְיֶה עֲמֻתָּ לְעֵד" (תהלים קיא, י).

תורה דורשת התפשטות הגשמיות

כמו שאמרו חז"ל (ברכות סג:): **"אדם פי ימות בְּאֵהָל"** (במדבר יט, יד), **אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליהם!...**⁹

כל זמן שהאדם שבוי בתוך מעגל עצמיותו, אי אפשר שתתקיים התורה בידו. גם אם הוא יבין וידע, לא יחלוף זמן רב והוא ישכח...

מעין החכמה

מאז ומתמיד היו תלמידי חכמים גדולי עולם, שחיו בצמצום גשמי, ניזונו מלחם צר ומים לחץ, הם אף היו בעלי גוף חלש וידוע חולי - ובכל זאת האריכו ימים. בעת לימודם כלל לא היה ניתן להבחין בחולשת גופם, והם למדו בכחות עלומים עד זקנה ושיבה. היה ניכר בחוש, כי הם שאבו חיותם מלימוד התורה. חייהם הוכיחו באופן המובהק ביותר, **כי התורה 'נותנת חיים לעושה'.**

מסופר על ה'חשק שלמה', רבי שלמה הכהן, מגדולי רבני וילנא, שכבר בהיותו בן שבע עשרה שנה, ידע בעל פה את כל השי"ס והפוסקים על בוריים. ידיו מנוער, רבי ישראל מאיר הכהן - בעל ה'חפץ חיים' העיד עליו, שאהבת התורה שלו הרקיעה שחקים עד כדי מסירות נפש ממש.

לאחר בר המצוה שלו, חלה ר' שלמה'ה הכהן במחלה אנושה, שנמשכה כארבע שנים. הרופאים הזהירו אותו, שלא יתאמץ יתר על המדה בלימודו, כי גופו אינו מסוגל לעמוד בנטל. אולם הוא בשלו - המשיך בלימודיו תמידיים כסדרן, בלי להתחשב במצב גופו. ואכן, גופו המשיך ונחלש, עד שהרופאים הזהירו אותו, כי עליו לחדול מלימודו כליל. לבו חלוש כבר מאוד, וכל מאמץ קל עלול

ולהתוודות לפניו בבכי ובתחנונים על כל החטאים העוונות והפשעים, ולחזור בתשובה... ובעזרת ה' יועיל.

צריכים לעמוד לפניו יתברך בתמימות ופשיטות ולספר לפניו יתברך, את כל התחושות הממלאות את הלב [ולא לחשוש מכלום].

וכשיהודי, עומד מולו יתברך ומרים עיניו לשמים, הקב"ה, כביכול, פונה מכל עיסוקיו, ובא לשמוע את דיבוריו.

וזה לשון הגה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א (פעולת הצדיק - אות תפד):

כי כשאחד מישראל רוצה לדבר עם ה' יתברך ולפרש שיחתו לפניו יתברך, אזי ה' יתברך משליך כל עניינו וכל הגזירות שרוצה לגזור, חס ושלוש, וכל העסקים שלו, שהוא יתברך עוסק בהם כביכול. והוא משליך הכל ופונה עצמו רק לזה האיש, שרוצה לדבר עמו ולפרש שיחתו לפניו לבקש מאתו, שיעזרהו להתקרב אליו יתברך... עי"ש עוד.

9. וההמתת העצמיות מביאה לאריכות ימים. וכך הובא בספר יחל ישראל (נאבות - חלק ו עמוד קצ, לגאון הגדול הרב ישראל מאיר לאו שליט"א), וז"ל:

גשמיותו היינו המעגל שהוא שבוי בתוכו. ששרשו הוא השכל של הנפש הבהמית!

כדי שהתורה תתקיים, האדם חייב להתפשט מגשמיותו.

מעין החכמה

הרופאים לא הותירו לו תקוה. הם נתנו לקרוביו להבין, שהסיכויים להצלת חייו הם אפסיים. ר' איסר זלמן הבין את המצב, ושלח להודיע לארוסתו את המצב לאשורו. הוא הבהיר לה, שלא יקפיד עליה כלל אם תבטל את השידוך.

קרובי הכלה קיבלו את הידיעה בצער, אך נאחזו בהצעה שבאה מצידו של החתן - לבטל את השידוך לאלתר ולישחרר את הכלה מצרה זו. ההפתעה הגיעה ממקור בלתי צפוי - הכלה סירבה בכל תוקף לבטל את השידוך. בצר להם פנו בני המשפחה ליחפץ חיים, ליטול עצה כדת מה יעשה.

ה'חפץ חיים שמע את טענות קרובי הכלה. הם תיארו את מצבו הרפואי של החתן תיאור אמיתי ומדויק. במקביל שמע את טענת הכלה, המתעקשת להמשיך ולקיים את קשרי השידוכין.

תשובתו היתה: **'ישנם אנשים שהם בריאים, וישנם אנשים שמאריכים ימים'**.

הכלה הבינה מכך שהחתן יבריא, וראתה בהם אישוש לתקוה. ואכן זמן מה לאחר מכן החתן החל להתאושש ממחלתו, והנישואין נערכו כמתוכנן.

ר' איסר זלמן מלצר הספיק לשמש כר"מ בישיבת סלבודקא, אב"ד ור"מ בסלוצק ובקלצק. לאחר מכן זכה לעלות לארץ ישראל, וכיהן קרוב לשלשים שנה כראש ישיבת 'עץ חיים' בירושלים. **הוא נפטר בגיל שמונים וארבע...**

לעלות לו בחייו. המצב הוא מצב של סכנת חיים, ואם לא ישמע להם - סופו ודאי וקרוב.

ר' שלמה היה אז רק בן שבע עשרה שנה. הכל חרדו לשלומם ודאגו לבריאותו, וניסו לשכנעו להישמע לעצת הרופאים, אך הוא נאנח וענה לקרוביו המודאגים: **'התורה היא תמצית חיי. אם לא אלמד תורה, הרי בסוף אמות מאי לימודה, כי אינני מסוגל לחיות ללא תורה. מוטב לי למות מתוך לימוד תורה, מאשר למות מביטול תורה'...**

ר' שלמה היה המשיך ללמוד ולהתייגע בתורה. בסופו של דבר התאושש מחוליו באורח מופתי. **הוא האריך ימים עד לגיל שבעים וחמש, וזכה להקים משפחה ענפה ולהעמיד דורות של תלמידים.**

ונביא סיפור נוסף (שם עמוד קצא): לפני כארבעים שנה חי בירושלים רופא ידוע, פרופסור משה רחמילביץ'. **רופא זה התבטא פעם על אחד מגדולי התורה בדורו, שאם הוא חי למעלה משמונים שנה, יש לשרוף את כל ספרי הרפואה.**

על מי הוא אמר זאת? על הרב איסר זלמן מלצר, בעל ה'אבן האזל'. בהיות ר' איסר זלמן בחור צעיר, התמדתו היתה מופלאה. הוא אכל מעט וישן מעט, וכלל לא השגיח על צרכי גופו. גם לאחר אירוסיו, המשיך בלימודיו כימים ימימה, עד שנחלש מאוד.

באותם ימים הוא לקה במחלת השחפת, ובהיות גופו חלוש ובלתי מחוסן,

על ידי שאדם משעבד את שכלו להבין את התורה לעומקה, הוא זוכה ושכלו מזדכך, מתרומם ומתעלה!

שכלו והתורה נעשים אחד!

ככל שיהודי יעמיק דעתו בתורה הקדושה לשמה, הוא יזכה להתקדש בקדושת התורה, עד שגופו נהיה קודש לה'.

אך גם יהודי, שמכל מיני סיבות, אין באפשרותו ללמוד בעיון, חייב לדעת שהפתרון היחיד הוא לימוד תורה.

וההפשטה מהשכל הבהמי נעשה על ידי עמל ויגיעת התורה!

להתפשט מהגשמיות פירושו להיחלץ מהמעגל הלכוד את האדם בתוכו. להתנקות ממנו לחלוטין עד שלא ישאר כלל אפילו בדיל רצון (או סקרנות) לשוב לאותו מעגל...

והנה הדרך המהירה ביותר לזכות ולהגיע להתפשטות הגשמיות, הוא על ידי לימוד התורה בעיון, בעמל ויגיעה.

כל תיבה מתמלאת...

כל תיבה ותיבה מתיבות התורה והתפילה, הרי היא 'כלי' שבתוכה מתגלה אורו יתברך (וזה הטעם שנקראת 'תיבה' והיינו כלי).

ודבר זה היה ברור בדורות הקודמים. ולכן כאשר הם היו עומדים בתפילה או עוסקים בתורה הקדושה, הם היו מוציאים מפהם את התיבות ביראה ואהבה, ובדביקות אמת. מתוך כוונה לזכות ולהידבק באורו יתברך השורה ומתגלה בתוך אותיות התורה.

והתמימות הנוראה הזו היא אשר גרמה להם להיות קרובים בכל עת לה' יתברך.

אנו נמצאים בעת הדמדומים, במעבר שבין זמן הגלות לזמן הגאולה. ובעת הזו לצערנו הרבה מהמושגים שהיו ברורים לכל יהודי ויהודיה במשך כל השנים, התכסו באבק סמך...

ואחד מהדברים ש'נעלמו' כמעט לחלוטין הוא 'קדושת האותיות'. ונרחיב:

בלשון הקודש ישנן 27 אותיות (22 פשוטות - סופיות), וצירוף של כמה אותיות (מינימום 2) נקרא בלשון התנ"ך 'מילה'. ובלשון חז"ל ה'מילה' נקראת גם 'תיבה'.

והטעם ששינו חז"ל מלשון התנ"ך, ללמדנו סוד גדול, והוא:

ואמרו (ברכות ה:): כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים מוחלין לו על כל עוונותיו, ובירושלמי (ראש השנה פ"ד ה"ח) אמרו: כיון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם, כי נתבטל ממנו כח היצר הרע לגמרי.

ועוד איתא (קידושין ל:): אמר הקדוש ברוך הוא, **בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין**, ואם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו!¹⁰

תנא דבי רבי ישמעאל: בני, אם פגע בך מנוול זה (פירש רש"י שם: יצר הרע

אך היום שהעולם מתקדם אחורה בצעדי ענק. צריכים לחזור ולבאר:

דע כי התורה הקדושה היא אורו יתברך, ובתוך כל אות ואות טמונים אורות עליונים וקדושה עצומה, וכאשר יהודי קורא את אותיות התורה נמשך על נפשו אור עליון, המטהר ומחיה את נפשו!

וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (איכה רבה, פתיחתא - אות ב): 'המאור שבה מחזירו למוטב'! וכן אמרו (כתובות קיא:): כל המשתמש באור תורה, אור תורה מחייהו. **כי ימשך עליו חיות ואור חדש לתקן הכל, ולצאת ממקום שצריך לצאת.**

מעין החכמה

כן אומר הוא יתברך שמו, אל תדמו בנפשכם להימלט מפיתויי היצר וענייניו בתחבולות ועניינים אשר תבחרו לעצמכם כפי דמיונכם, הלא אנכי שבראתי היצר הרע ויודע עניינו, ואנכי בראתי נגד זה תורה תבלין וסמא דחיי לרפאות חולאת ענייניו, ותדעו שלבד העסק בלימוד תורה, אין שום תחבולה אחרת לזה.

זה שאמר: 'וְהִלַּחַת מִעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמָּה' (שמות לב, טז), 'הִלַּחַת' - הלב החומד, (כענין: 'קִתְּבָם עַל לִיחַ לְבָד'), הוא יתברך שמו עשאו, והוא היודע ענין יצרן הנטוע בלבד. 'וְהִמְקִתְּבָם מִקְּתָב אֱלֹהִים הַזֶּה' (שם), שנגד זה הוא הנותן לך ענין עסק התורה לכותבם ולחוקקם על לוחות לבד להימלט על ידה מענייני היצר, ולזאת תדע שאין לך בן חורין מענייני היצר, אלא מי שעוסק בתלמוד תורה, ולא שום תחבולה אחרת זולתה.

10. כתב הגה"ק רבי חיים מוולאז'ין בספרו נפש החיים (שער ד - פרק לב), וזתו"ד:

בגמרא הקדושה (קידושין ל:): איתא: 'בראתי יצח"ר בראתי לו תורה תבלין', וכדי להבין זאת נביא משל: משה, קם בבוקר... תחושות עזות של בחילות וצמרמורות... החדר חג בעיגול מול עיניו... ולקינוח פרץ של הקאות.

הבהילוחו לרופא אחר בדיקה יסודית רשם לו מרשם המכיל כמה וכמה כדורים. משה יצא ומכריז: 'הרופא הזה, לא יודע כלום! אני לוקח רק אקמול'!

הלא בן אדם כזה יחשב בעינינו כמשוגע ממש, הרי הרופא שלמד שנים רבות ויש לו נסיון רב בתחומו, גילה את הבעיה ואת רפואתה, ומי יכול לחלוק עליו רק בגלל תחושות בטן?

ודעו שאפילו אותן האנשים הרחוקים מן הקדושה מאוד שנלכדו במצודה רעה עד שרגילין בעבירות חס ושלוש רחמנא ליצלן רחמנא לישזבן, **אף על פי כן הכח של התורה גדול כל כך עד שיכולה להוציא אותם מן העבירות שרגילין בהם חס ושלוש. ואם יעשו להם חוק קבוע וחייב חזק ללמוד בכל יום ויום כך וכך יהיה איך שיהיה בוודאי יזכו לצאת ממצודתם הרעה על ידי התורה כי כח התורה גדול מאוד...**¹¹

ולפני שנמשיך בשיחה נלמד ברשותכם קצת היסטוריה...

מתגרה בך), **משכחו לבית המדרש, אם אבן הוא - נימות, ואם ברזל הוא - מתפוצץ...**

ובשיחה שמסר הגה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א, אמר:

הרבה אנשים באים ומתלוננים לפני על הקושי שהם חשים במלחמתם נגד יצר הרע - והלואי והיו שומעים לי וקובעים לעצמם סדר לימוד קבוע שילמדו בכל יום וממנו לא יזזו, ובכך היו ניצולים מכל רע!

וזה לשון קדשו (שיחות הר"ן - אות יט):
נכספתי מאוד להמשיך את העולם אל עשיה שיהיה חיוב אצל כל אחד ואחד ללמוד כך וכך בכל יום ולא יעבור וכיוצא.

מעין החכמה

שרשה העליון מקור הקדושות והברכות, להמשיך ולהריק תוספת ברכה וחיי עולם וקדושה נוראה על כל העולמות, כל עולם לפי ערך קדושתו שיוכל לקבל ולסבול, ואם חס ושלוש עסקנו בה ברפיון, מתקמטת ומתמעטת הקדושה ואור העליון של התורה מכל העולמות, כל אחד לפי ערכו הולך וחסר ח"ו...

11. בכלליות צריך לדעת, שהדור שלנו הוא דור קדוש מאוד.

וכך אמר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א בספרו הקדוש בצור ירום (חלק ה פרק כז - עמוד 165, מהדורת תש"פ):

כל יהודי צריך לדעת שבכל פעם שהוא נמנע מעבירה, בכל פעם ופעם שהוא נמנע מלדבר דיבורי שטות, רכילות ושקר, וכן בכל פעם

והתורה היא לא רק רפואה לאדם עצמו אלא לכל הבריאה כולה וכמו שממשיך וכותב בנפש החיים (שם פרק כו).

וטעמו של דבר, כמו שכתבנו לעיל שמקור שרשה העליון הנעלם של התורה הקדושה מאוד נעלה מעל כל העולמות, ראשית ושורש אצילות קדשו יתברך, סוד המלבוש העליון, כמו שכתב רבינו איש האלקים נורא האר"י ז"ל, רק שנשתלשלה וירדה כביכול עד לארץ אשר האירה מכבודה, ומסרה ונטעה הוא יתברך בתוכנו שנהיה אנחנו המחזיקים ותומכים בעץ החיים, לזאת מאז כל חיותם וקיומם של העולמות כולם, תלוי ועומד רק כפי ענין רוב עסקנו בה, שאם אנחנו עוסקים בה ומחזיקים ותומכים אותה כראוי בלי רפיון כלל, אנו מעוררים מקור

מעין החכמה

משנה מה הוא עושה ומה הוא לא עושה!:

ובפרט כשהדרשן 'מעופף' על כנפי הדמיון ומנותק מהמציאות, והוא כלל לא מבין אלו התמודדויות עוברים אותם האנשים שיושבים מולו, אלו קשיים עם הפרנסה הם עוברים, אלו קשיים עם האשה ועם הילדים, ואלו תסבוכות הוא עובר עם עצמו ועם אישיותו...

והרי כבר ציוו אותנו חז"ל (אבות פ"ב מ"ד) ואמרו: 'אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו'!

פעם אחת שמעתי דרשן אחד שאמר: 'בדור שלנו, אפילו מנין לתפילה לא מוצאים, אנחנו מחכים שעה בחוץ עד שבא איזה אחד להשלים מנין'. זה מה שיש לו לומר!! עדיף שישב בשקט! נראה אותו במקום שמתקיימים אלפי מניינים מה הוא יוכל לדרוש! ממה זה נובע? זה נובע מתוך רשעות! אדם ששונא את ה' ושונא את הבנים של ה', מדבר עליהם באופן כזה.

אבל אדם שאוהב את ה' וכואב לו על הבנים שלו, הוא משתדל לדבר בשבחם ולדון אותם לכף זכות - 'רבונו של עולם! אלו הם אנשים טובים, רק שהיצר הרע מפתה אותם, כבודו יודע מה יש בעולם, כמה פיתויים, כמה צרות, הם לא אשמים!' מה יעשה הנער ולא יחטא.

אפילו דור המדבר שהיו דור דעה שקיבלו תורה מבורא כל עלמין במעמד הר סיני, ולמדו ארבעים שנה תורה מגדול כל הדורות כולם - משה רבינו, ובמשך ארבעים שנה אכלו מן - לחם שאוכלים רק המלאכים, ושנו מי חכמה - מבארה של מרים, ובכל

שהוא אוכל בקדושה, הוא מקיים מצוה של 'והתקדשתם והייתם קדשים' (ויקרא יא, מד).

ובפרט בדור שלנו, כל רגע שאדם לא חוטא זה נס! ולכן בדור הזה, כל יהודי יכול לקיים בכל שניה את המצוה של 'והתקדשתם', כל שניה שהוא שומר את עינו ומחשבתו, כל שניה שהוא שומר את אבריו ואת דיבורו, הופכות להיות שניות נצחיות שמתווייגות במילה 'והתקדשתם'.

ואם האדם מתקדש ששים שניות בדקה, אזי יש לו ששים מצוות! ואם הוא מתקדש במשך שעה אזי יש לו שלשת אלפים ושש מאות מצוות! זה פשוט בלי גבול!

על כל אדם לחזור ולומר זאת בכל הזמנות, כי יש כח בידעיה זו לשנות אורחות חיים מרע לטוב!

כאשר אדם מבין כמה מעריכים בשמים כל שניה של עמידה בנסיון - הרי הוא מתעודד ומתחזק!

אך ישנם דרשנים שמתמקדים בגודל הפגם, ויטורחים להסביר לאנשים כמה הקב"ה כועס עליהם - כאשר הם חוטאים... ואנשים, המתמודדים קשה נגד יצרם, נופלים ליאוש...

לכן אסור אף פעם לתת לאנשים 'עצבניים' לדרוש ברבים, זה פשוט עוול וצער להקב"ה, שיושב ובוכה על הדרשן ועל הקהל שסובלים ממנו, באותו רגע שאדם זה דורש ברבים הקב"ה צועק: 'קלני מראשי קלני מזרועי' (סנהדרין פ"ו מ"ה).

העם לא יכול לסבול מוסר, צריך לדבר לאנשים דברים מתוקים וערבים שידעו כמה הם אהובים בשמים. מה זה

מעין החכמה

חסרות רסן של האויב האכזרי בתבל, שורש השנאה והאכזריות - הס"מ, המתגרה ומסית אותם למעול מעל באלקיהם רחמנא ליצלן, ללכת אחרי תאוות לבם, המזמין להם מכשולות על ימין ועל שמאל בכל עת צאתם ובואם, בשוככם ובקומם, המתאנה להם על כל צעד ושעל, המקטרג ומסית עליונים ותחתונים להשמיד להרוג ולאבד חלילה.

רָאָה את אברכי הכוללים הנלחמים בחירוף נפש יום יום על עצם הישיבה ליד הגמרא, מול המרירות המתחדשת חדשים לבקרים, מול הבלבולים הנוראים המתגברים דייקא בעת הלימוד והתפילה.

חָזָה בבחורי הישיבות המחרפים נפשם עבור כל 'קמץ' קדושה, המתנסים יום יום בנסינותיו של יוסף הצדיק (וכמרגל בפוס רבן - שכשם שהנסינות בהם מתנסה כל אחד בדור הזה הם קשים כשל יוסף הצדיק - כך גם שגבה מעלת העומד בהם, עד שכל אחד בדור הזה יכול להגיע למדרגת יוסף הצדיק), המשכימים בכל בוקר לבית לימודם למרות אין ספור מונעים ומפתים היונקים ומשריצים צחנתם וטומאתם ישירות משער החמישים של הטומאה ומכסים את הארץ במבול של אפיקורסות ופגמי ברית, רחמנא ליצלן.

רָאָה אלקים את עזותם ואת עקשנותם של בניו הנופלים וקמים, נופלים ושוב קמים, אלפים ורבבות פעמים, הנכשלים ומועדים, נסוגים אחור ושוב ומתחילים, הנאבקים מול גלים אדירים של יאוש, אכזבה ומרירות המאיימים לשוטפם ולהטביעם חדשים לבקרים, המסיתים אותם בתואנות וטענות שונות ומשוונות להשליך חס ושלוש את עול העבודה התמה מעל כתפיהם, בטענה כי אבד סברם ותוחלתם מעם ה'.

זאת בסוף השנה הארבעים הגיעו לשיטים, ושם חטאו עם בנות מואב וכו'...

והגם שהיו מלומדים וקדושים, משוללי תאוות וחסרי נפש הבהמית - בכל זאת היצר הרע ניצח אותם, והפיל אותם בנוק-אאוט!

מה יעשה הדור הזה שאין לו לא מן ולא כלום, ונפש הבהמית שלו עבה וגסה, על מה תחייב אותו? "אַל תִּלְשֹׁן עֶבֶד אֶל אֲדֹנָיו" (משלי ל, ז), תיזהר, אסור לך! "לא תִּסְגֵּר עֶבֶד אֶל אֲדֹנָיו" (דברים כג, טז), אסור להסגיר, אסור לקטרג, העונש על זה כבד מאוד, אם אתה יכול ללמד זכות - מוטב, ואם לאו - תשב בשקט, ותקבל שכר על השתיקה...

ולתוספת הסבר:

ב'בטאון חסידי ברסלב' (תשס"ב, גליון 18 - עמוד 7) נכתב כך: 'בעת שעלה ברצונו הפשוט להאציל הנאצלים לסיבה נודעת, והיא - להיקרא 'רְחוּם וְחֲנוּן' (עץ חיים בתחילתו). אי שם במרחבי האין סוף, בטרם נבראו זמן ומקום, למעלה מכל שם מחשבה ורעיון - צפה, הוא יתברך, בהתפארות, בתענוגים ובשעשועים שיקבל מישראל - כי כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל ישראל, דהיינו שה' יתברך צפה בהתפארות והשעשועים שיקבל מישראל, כמו שכתוב: "וַיִּשְׂרָאֵל אֶשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר" (ישעיה מט, ג), ובשביל זה ברא את כל העולם (ליקוטי מוהר"ן - קמא, תורה יז).

הביט בדורות האחרונים, בבניו המתייסרים ונאנקים תחת עולו של היצר הרע וחילותיו, הנאבקים יום יום, שעה שעה רגע רגע (רבי לוי יצחק בנדר, רגיל היה לומר שעל דורות אלו נאמר: "לְרַגְעִים תִּבְחָנֵנִי" (איוב ז, יח)) מול התקפות

אסון שריפת הספרים

גברה כפירתו בה' אלקי ישראל ובתורתו הקדושה, עמדו רבי יחיאל ובית דינו ונידו אותו מקהל ישראל.

כעשר שנים חי ניקולס דונין כמנודה מחוץ לקהילתו כשהוא עדיין מגדיר עצמו כיהודי, אך בשנת ד' אלפים תתקצ"ה (1235) המיר את דתו לנצרות. פעולתו הפומבית הראשונה כמומר היתה לעודד את הצלבנים במסגרת מסע צלב שנעשה באותה העת כנגד יהודים בערים אנז'ו וברטאן. במסע זה נרצחו כשלשת אלפים יהודים, וכחמש מאות נאלצו להמיר את דתם.

כשנה אחר כך (1236) כתב ניקולס דונין חיבור נגד התלמוד. בשנות תתקצ"ח-תתקצ"ט (1238-1239) הצטרף למסדר הפרנציסקני, ובאותה העת החל

בשנת ד' אלפים תתקפ"ד (1224) לבריאת העולם נפטר אחד מגדולי בעלי התוספות, ראש ישיבת פריז רבי יהודה שיר-ליאון,¹² ותלמידו רבי יחיאל המשיך את דרכו בראשות הישיבה.

רבי יחיאל עמד בראשות הישיבה החל משנת תתקפ"ד ועד לעלייתו לארץ ישראל בשנת ה' אלפים י"ט (1259). במשך תקופה זו קרו מקרים מזעזעים רבים ליהודי צרפת, שהשיא בהם היה הויכוח על התלמוד, ושריפתו! וכך היה המעשה:

אחד מתלמידי ישיבתו של רבי יחיאל היה ניקולס דונין שתוכו לא היה כברו, והגם שלמראית עין נראה כמו כולם, בקרבו פעמה תולעת הכפירה - הוא לא האמין בתורה שבעל פה. וכאשר

מעין החכמה

הלך והתרבה, עד אשר עלה ובקע, עלה ופילס לו דרך מעלה מעלה. ויענדהו אלקים עטרת תפילין ונזר תפארה לראשו כביכול. ואור התפילין הקדמון הזה, שהוא מוחין גדולים ועצומים, נכנס לפני ולפנים ובקע בעינים העליונות.

ומזה האור הנורא - אור העינים נברא העולם. כי מהשתלשלותו מטה מטה, בלבושין שונים ומצמצמו והתגשמותו נבראו, נוצרו ונעשו כל יצורי תבל...

12. תוספותיו למסכת ברכות נדפסו בשם 'תוספות רבי יהודה החסיד'.

וירא אלקים את כל זאת השעשועים, תענוגים והתפארות אין סוף עלו לפניו - כי זה עיקר ההתפארות שה' יתברך מתפאר בישראל. כי ה' יתברך מתפאר מאוד בעזות והעקשנות של איש הישראלי שמפילין אותו בכל פעם והוא מתחזק בכל עת והוא עקשן גדול ואינו מניח להפיל עצמו בשום אופן.

ואור ההתפארות, ההתפעלות, ההתפעמות וההשתאות, מול עוצם כחן האדיר של נשמות ישראל יצא והבהיק בשמחה וחדוות אין קץ והחל מפציע וזורח לפניו. והאור המבהיק

רבי שמואל בר שלמה מפלייזא, ורבי יהודה בר דוד ממלון.

בתגובה להתקפתו של דונין השיב רבי יחיאל בתוקף ועוז, בשפה ברורה ובמתק שפתים. דבריו של רבי יחיאל השאירו רושם עז על הנוכחים ואנשי הכנסיה התקשו לפסוק כנגד התלמוד, כתוצאה מכך עברה תקופה שקטה על היהודים ואף הוחזרו להם חלק מהספרים שהוחרמו.

אבל לא כך נגזר משמים, צוררי ישראל המשיכו בפעילותם, וכעבור שנים הכריז המלך על התלמוד כספר מזיק המלא גידופים כלפי הנצרות שיש לבערו. חיילי המלך 'הסתערו' על מגורי היהודים ואספו את כל הגמרות...

וביום ששי פרשת זאת חוקת התורה, נשרפו כל הספרים הקדושים!

וכך תיאר זאת רבינו יחיאל עניו בספרו תניא (ענין ארבעה צומות), וז"ל: כתוב בשיבולי הלקט, ועל שאנו עסוקין בהלכות תענית ובענין שריפת התורה, נכתוב לזכרון מה שאירע בימינו על רוב עוונותינו, שנשרפה תורת אלהים בשנת חמשת אלפים וארבע לבריאת עולם, ביום ששי פרשת 'זאת חקת התורה', כעשרים וארבעה קרונות מלאים ספרי תלמוד והלכות ואגדות בצרפת, כאשר שמענו לשמע אוזן...

להפציר באפיפיור גרגוריוס התשיעי לאסור על היהודים ללמוד את התלמוד. הוא עמד בראש צוות של מומרים שניסח שלשים וחמש האשמות נגד התלמוד.

האפיפיור נעתר לו ושלח אגרת לשליטי מערב אירופה - ספרד, פורטוגל, צרפת ואנגליה - ובה תביעה: אספו מהיהודים את כל ספרי התלמוד, והביאום לביקורת.

הוראות האפיפיור בוצעו במועד שנקבע (3 במרץ 1240), אולם בפריז בלבד. שליטי ספרד ואנגליה ידעו כנראה להתחמק מהוראות שהגיעו מרומא כשהדבר לא היה נוח להם... שונה היה המצב בצרפת בה שלט לואי ה-9 צורר ישראל שהיה נתון להשפעת כמרי הכנסיה...

זמן קצר אחר כך זומנו חכמי היהודים לארמון המלך בפריז לצורך 'ויכוח'. ויכוח שלא היה אלא חקירה המבוססת על כתב אשמה בן 35 סעיפים שהכין דונין, שידע דבר או שנים בתלמוד. הזימון היה פתאומי, זאת כדי למנוע מן החכמים להתכונן...

את היהודים והתלמוד יצגו ארבעה חכמים: רבי יחיאל שנבחר לעמוד בראש המשלחת, ואתו שלשה מבעלי התוספות רבי משה מקוצי בעל הסמ"ג,

כמה מאות שנים חלפו מאז, ושוב קרה מאורע...

ומכיון שנשרפו הספרים, נוצר מחסור, ודבר זה גרם בהכרח להתמעטות לימוד התורה...

שקול כמאה אלף

האלקי רבי שמשון מאסטרופולי סיימו תפילת 'כל נדרי', והחזן ניגש לתיבה להתפלל תפילת ערבית.

בספר מעשה צדיקים (עמוד ריט) להגה"ק רבי אברהם כלפון זיע"א, מצאנו את הסיפור הבא:

ולפתע, האירה השמש כמו שמאירה בחצי היום, חיוך רחב עלה בפני המתפללים: זה סימן שהשנה יבוא המשיח! **לא** חלפו כמה רגעים, ואור השמש נעלם ואפלה חשוכה ומאימת פרשה את כנפיה... פחד נורא חדר ללבבות...

קץ גאולתן של ישראל טמיר ומכוסה מעין כל חי. אך אף על פי כן מצינו בדברי חכמים שגילו את זמן הגאולה, כי ראו ברוח קדשם שאז עת רצון לגאולת ישראל.

רבי שמשון סיים את תפילת ערבית, ואליהו הנביא התגלה אליו ואמר לו: דע לך, שהשנה הזאת היתה ראויה לגאולה וזה הסימן שראיתם, אך הסטרא אחרא הרעישה עולמות בקטרוגיה ובטענותיה עד שהצליחה להפוך את מדת הרחמים למדת הדין ונגזר על מאתים אלף יהודים שיהרגו בשנה זו.

אחד מהחכמים שגילה את העת רצון לביאת המשיח היה התנא האלקי רבי אלעזר בן ערך, וכך הוא אמר:¹³ 'דבאלף שתיתיאי לזמן ארבע מאות ותמניא שנין מיניה, יהיו קיימין כל דיירי עפרא בקיומיהון... והיינו דכתיב: "בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֶּה תִּשָּׁבוּ אִישׁ אֶל אֶחָתוֹ" (ויקרא כה, יג), כשיתלם 'הַיּוֹאֲת', שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא, 'תִּשָּׁבוּ אִישׁ אֶל אֶחָתוֹ', אל נשמתו, שהיא אחוזתו ונחלתו.

רבי שמשון הצטער מאוד וניסה להמתיק את הדינים, וכשראה שהוא לא מצליח השביע את הסטרא אחרא שתתגלה אליו, וכך העיד הרמח"ל, וז"ל:¹⁴ כמו

והיינו שבשנת ה' אלפים ת"ח לבריאת העולם תהיה עת רצון גדולה לביאת המשיח.

ערב יום כיפור של שנת ת"ח (28.9.1647 למנינים), בבית מדרשו של המקובל

מעין החכמה

14. בספרו דרך עץ החיים שנדפס בסוף מסילת ישרים בהרבה מהדורות.

13. דבריו הובאו בספר הזוהר (מדרש הנעלם - תולדות דף קלט ע"ב).

למקום אותו הרב שאמר לו המלאך, ונכנס אליו. וכשראה אותו הרב לרבי שמשון - עמד לפניו ושמח בו שמחה גדולה, מפני שהיה מפורסם וגדול הדור. ואכלו ושמו ונתן הרב לרבי שמשון כוס של יין, ואמר לו רבי שמשון: כוס זה לכבוד שמחתך, שזכית ואתה תהיה כפרה על מאתים אלף נפשות של עם ישראל.

ושחק אותו הרב ולא השיב לו דבר. ובבוקר עמד רבי שמשון ולחרדתו גילה כי אותו צדיק ברח מהבית והלך למדינה אחרת...

ונצטער רבי שמשון צער גדול וחזר לביתו. ואותו מלאך שהיה רגיל להתגלות לרבי שמשון לא התגלה אליו יותר, רבי שמשון הצטער מאוד, והתענה ועשה סיגופים עד שהתגלה אליו ואמר לו: דע לך, אם לא היית הולך לאותו צדיק ומספר לו, הוא היה מוסר נפשו על קידוש ה'. ועתה, שהלכת גרמת למותם של מאתים אלף נפשות!

ונצטער רבי שמשון הרבה, ובעוד דמעתו על לחיו שאל את המלאך: אולי, בכל זאת נשאר פתח תקוה?

והמלאך השיב: אם תמסור נפשך תציל מאה אלף יהודים!¹⁵

שהוגד לנו שבימי המנוח החסיד המקובל הגדול הרב רבי שמשון אסטריפאליך כשהיתה הגזירה רח"ל בשנת ת"ח, השביע הרב הנ"ל לסטרא אחרא, ושאל אותה על מה ולמה את מקטרגת על עמנו בני ישראל יותר מכל האומות?

והשיבה לו: אם יתבטלו מכם שלשה דברים אלו אחזור מקטרוגי. ואלו הם: שבת, מילה, ותורה.

מיד השיב לה הרב הנ"ל: יאבדו הם כהנה וכהנה ואל תתבטל אות אחת מתורתנו הקדושה חלילה.

ואחר שראה שכל הפעולות להמתקת הדינים לא הועילו והגזירה במקומה עומדת, קרא למלאך שהיה מלמד אותו תורה ושאל אותו: האם ידוע לך אם יש איזו דרך לבטל את הגזירה?

והמלאך השיב: כן, יש דרך. דע לך שיש צדיק נסתר המתגורר במקום פלוני, וקדושתו וטהרתו נוראים, וגדול הוא אצל הקב"ה - ואם הוא יהיה מוכן למסור עצמו על קידוש ה', הקב"ה יבטל את הגזירה ולא ימותו...

רבי שמשון ציפה בקוצר רוח ליציאת הצום, ומיד אחר תפילת ערבית של מוצאי יום הכיפורים, הלך רבי שמשון

מעין החכמה

ניצוצי שמשון (מהדו"ח, תולדות רבי שמשון מאוסטרופוליא - עמוד ל): ביום שלישי א' אב

15. וכך היה, רבי שמשון מסר נפשו על קידוש ה'. וכך מובא בספר

דין הקשה המתוח עלינו ממרומים, כי
באותו יום הששי נגזרנו שתי פעמים...

וכתב ה'מגן אברהם' (סימן תקפ - ס"ק ט), שזו
היתה הפורענות השניה שהיתה ביום
ששי של פרשת חוקת. וזה לשון קדשו: כתב
התניא, ביום הששי פרשת חוקת נהגו
יחידים להתענות, שבאותו היום נשרפו כ'
קרונות מלאים ספרים בצרפת, ולא קבעו
אותו בימי החודש (והיינו, שאין לתענית הזו
תאריך קבוע, אלא לעולם הוא יחול ביום ששי של
פרשת חוקת) מפני שמתוך שאלת חלום נודע
להם שיום הפרשה גורם גזירת התורה, "זאת
חֻקַּת הַתּוֹרָה" (במדבר יט, ב) - מתרגמינו: 'דא
גזירת אורייתא'. וגם בשנת ת"ח נחרבו שתי
קהילות גדולות באותו היום כמו שכתב
בסליחות שחיבר בעל השפתי כהן.

וצריך להבין מדוע? ולפני זה נקדים...

מעין החכמה

בפולנאה. כנראה עבר לשם כשכל היהודים
נמלטו מהעיירות לערים המבוצרות. 'וכאשר
צרו האויבים על העיר, הוא נכנס לבית
הכנסת ושלוש מאות בעלי בתים עמו, כולם
חכמים גדולים וכולם היו מלובשים בתכריכין
ובטליתות על ראשיהם, ועסקו בתפילה
גדולה, עד שנכנסו האויבים לעיר, ונהרגו
כולם בבית הכנסת על אדמת קודש היידי.

16. ראה באנציקלופדיה לבית ישראל (נחק י -
עמוד 138) בעריכת הגאון רבי רפאל הלפרין זצ"ל.

17. והאגרת הודפסה בספר 'סליחות - כמנהג
קהילות קדושות דמדינות
ליטא' (דף קצו ע"ב), שהודפס בשנת תצ"ט.

ובחודש סיון שנת ה' אלפים ת"ח החלו
גדודי הקוזקים והטטרים בראשות
חמלניצקי במסע כיבושם. באכזריות נוראה
שקשה להעלות על הדעת השמידו מאות
קהילות וטבחו במאה אלף יהודים.¹⁶

וביום ששי של פרשת חוקת השמידו
שתי צרים והן: טולטשין והומיה.
בעיר טולטשין הרגו שלשת אלפים
יהודים, ובעיר הומיה הרגו אלף חמש
מאות.

ורבינו הש"ך (השפתי כהן) אחר שתיאר
באגרתו¹⁷ את חורבן שתי הערים
טולטשין והומיה, כתב, וז"ל: ...והיה זה
ביום הששי ויכולו השמים והארץ וכל
צבאם מושלמים, ארבעה ימים לחודש
תמוז אשר בו נשתברו הלוחות ונגזזו
האורים ותומים, ועין בעין היה נראה גזר

שנת ת"ח, הגיע חיל האוקראינים והטטרים
לעיר פולנאה, וצרו על העיר.

העיר היתה בצורה בחומה כפולה, ומים סביב
לה. רק מצד אחד היתה אפשרות לבוא
לתוכה. העמידו שרי פולין את עבדיהם גבורי
החיל לשמור על הצד ההוא מפני האויבים. אך
העבדים שהיו אוקראינים בגדו באדוניהם,
ועזרו לאויבים להיכנס העירה.

ביום חמישי ג' באב נלכדה העיר, וברגעים
אחדים נכנסו אלפי חיילים לעיר והחלו
להרוג בעם. ונטבחו כעשרת אלפים יהודים
בכל מיני מיתות משונות היידי. לפי עדות רבי
נטע הנובר היה רבינו רבי שמשון באותה שעה

ברא עולמו במדת הרחמים

עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת רחמים ושיתפה למדת הדין. והיינו דכתיב: 'ביום עֲשׂוֹת הוֹי"ה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם'... (עכ"ל).

אך גם אחרי ששיתף מדת הרחמים, לפעמים העוונות כל כך גדולים ומדת הדין מתגברת במאוד מאוד...

לפעמים כשסאת העוונות של הדור מתמלאת ועולה על גדותיה. לעתים כאשר יהודים שבויים במעגל החטא, וחוטאים פעם אחר פעם...

בעקבות כך כל המקטרגים, והקליפות הומין ומרעישין לטרוף טרף, והתגברות הדינים עד סכנת מוות, ירידת המדרגות והשפע, למקום הקליפה הנקרא 'מוות'...

וכל הפתחים להמתקת הדינים, ולשיכוך האף והחימה נסגרים וננעלים על מסגר וברית... ואזי צריך למצוא דרך למתק את הדינים...¹⁸

בשעה שרצה הקב"ה לברוא את עולמו, רצה לבוראו במדת הדין, אך מכיון שראה שהעולם לא יכול להתקיים כך - שיתף בו את מדת הרחמים.

וזה רמוז בתורה - בתחילת הבריאה נאמר: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א, א), והיינו שהשמים והארץ נבראו בשם 'אֱלֹהִים', וכידוע שם 'אֱלֹהִים' הוא שם של מדת הדין.

ואילו אחר כך נאמר: "אֵלֶּה תִּלְדוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאם בְּיוֹם עֲשׂוֹת הוֹי"ה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם" (שם ב, ד).

והיינו שהשמים והארץ נבראו בשמות הוֹי"ה אֱלֹהִים, וכידוע ששם הוֹי"ה הוא שם של מדת הרחמים, והעולם נברא גם על ידי שם זה, ולא רק שהוא השתתף בבריאה אלא שהוא קדם לשם 'אֱלֹהִים'.

וזה לשונו של רש"י הקדוש (בראשית א, א): 'בָּרָא אֱלֹהִים' - ולא נאמר ברא ה', שבתחילה

מעין החכמה

והנה, בתוך דברי התוכחה הללו אומרת התורה: "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר" (ויקרא כו, מב).

ולכאורה צריך להבין מה קשור הפסוק הזה לדברי התוכחה, שהלא אדרבה, הפסוק הזה מלמד זכות על עם ישראל שיש להם אבות קדושים ונוראים כאלו?

18. דוקא בגלל גודל מעלתם של היהודים, תובעים מהם יותר! ונרחיב:

הפרשה האחרונה שבחומש ויקרא היא פרשת בחוקותי, ושם מפרטת התורה את הברכות הרבות שתבואנה על מי שישמע בקול ה', ולאחר מכן, בחלקה השני של הפרשה, היא מפרטת את הקללות הרבות שתבואנה על מי שלא ישמע בקולו.

מעין החכמה

אמר: 'גם אני כן'. מיד הסכימו להינשא. פנו וביקשו מכנופיית הלסטים שישבו את השלל, וישבו אל הכפר ונישאו, ונולד להם בן.

לימים, חרבו המים בבאר שבכפר, והיו בני הכפר יוצאים להביא מים מן הנהר הרחוק. בשיירה יצאו, להתגונן בדרכם מפני חיות המדבר. בכל יום בא תורם של כמה תושבים, עד שהגיע תור הגבור ומשפחתו.

פנה הגבור אל בנו בן העשר ואמר: 'לך ותביא את המים'. לבדך, בלא ליווי!

עלה הבן על סוסו, ועמו החמורים נושאי הַנָּאדוֹת. בדרך, התקבצו עליהם החיות.

הניף הבן את חרבו ונעץ בהם את חניתו, הרג בהם ופילס לו דרך. הרג את הארי ואת הזאב, את הנמר ואת הברדלס. גם דוב ענק עמד על רגליו, שלח לעומתו את כפותיו ושרט במצחו של הנער לפני שזה גבר עליו והרגו. הגיע אל הנהר ומילא את הַנָּאדוֹת ושב לכפרו בשלום. להשתאות כל בני הכפר, סיפר כיצד גבר על הארי ועל הזאב, על הנמר ועל הברדלס.

שאלו אביו: 'ומהו הדם שעל מצחך?'

ענה: 'זו שריטתו של דוב שהרגתי, והכל נאנקו בהשתאות.

קם האב וסטר לו על לחיו.

מחו כולם ואמרו: 'במקום לשבחו על שגבר לבדו על כל החיות - סוטר אתה לו?'

ענה ואמר: 'לוי היה זה בנכם, אילו היה זה נער רגיל, הייתי מריע לו. אבל אם בן הוא לגבור שבגבורים ולחזקה שבנשים - חייב הוא לשוב מהמערכה בלא כל פגע, וכל שריטה היא אות למפלה!'

והגאון הרב מאיר שלום ולך שליט"א, כתב בספרו מעיין השבוע (ויקרא - עמוד תקלח) כך:

כתב הגאון רבי אברהם חכם זיע"א מכרמנשאה שבפרס:

פסוק זה, שאנו מבקשים להיוושע בזכותו ולהיזכר לטובה, הוא גם מחייב אותנו להיות ראויים לאבותינו וללכת בדרכם. והראיה, שבתורה כתוב הוא באמצע התוכחה. שכן, אם לא נעשה כך ונשרך חלילה את דרכנו, יהיה לנו יחוסנו לרועץ ולתוכחה!

וכתב, ששמע על כך משל מפי הגאון רבי מאיר פאניזיל זצ"ל: מעשה באדם שהיה חזק כצור החלמיש, עז כנמר וגבור כארי. החליט שלא ישא אשה, אלא אם כן תהא חזקה וגבורה כמותו. הלך מעיר לעיר וממחוז למחוז, חיפש ולא מצא. במסעותיו הגיע לכפר אחד, ומצא את כולם בוכים.

שאל: 'מה אירע?' סיפרו, שבאו לסטים ושללו, בזזו כל אשר להם.

חרה אף הגבור, ויצא לרדוף אחריהם. השיג את הלסטים ואמר להם: 'בחרו אחד מכם וילחם עמי. אם ינצחני מוטב. ואם לאו, תשיבו כל מה שלקחתם!' הסכימו לדבריו, ושלחו אחד מהם. עמדו והתאבקו, ולא גברה יד אחד מהם. היתה זו הפעם הראשונה שמצא גבור כמותו. בתוך כדי ההתאבקות נפל כובע השודד, והתפזרו מחלפות שערותיה של אשה.

שאל בפליאה: האם אשה את?

אמרה: אמנם כן, אשה אני, ויצאתי לראות האם יש איש חזק כמותי ואנשא לו, ועד עתה טרם מצאתי מי שישווה לי בגבורתו.

שריפת הפרה - פטירת הצדיקים

האדומה שהיו צריכים לשרוף אותה ולהפוך אותה לאין ואפר, ורק אז היה בכחה לכפר!

והיינו שכדי להציל את עם ישראל, היו שורפים את הפרה אדומה והופכים אותה לאפר! אך מכיון שבסך הכל, במהלך כל ההיסטוריה נשחטו תשע פרות אדומות, זו לא עצה מעשית כל כך.

והדרך השניה להמתקת הדינים היא על ידי מיתת הצדיקים. וכמו שאמרו בגמרא הקדושה (מועד קטן כח.):

אמר רבי אמי, למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה? לומר לך, מה פרה אדומה מכפרת, אף מיתתן של צדיקים מכפרת.

וביאר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'יל זיע"א (אמרי נועם, חוקת - מאמר ב), וז"ל:

בתחילת פרשתנו - פרשת חוקת - מלמדת אותנו התורה הקדושה שבכדי

אחת הדרכים היא על ידי שריפת פרה אדומה!

וכך גילה המקובל האלקי רבי משה חיים לוצאטו זיע"א, וז"ל:¹⁹

והנה ענין הפרה האדומה, שהשכינה מוסרת עצמה לשריפת הדין החזק להציל את ישראל, והיא הניתנת לטהרת טמאים, שאין להם טהרה אלא היא. הם הנטמאים בטומאה היותר תקיפה, דהיינו טומאת מת, שלכן אין להם תיקון אלא זה. והיא עצמה (טומאת מת) הטומאה של הגלות...

הפרה אדומה היא סוד השכינה, וכאשר מתגברים הדינים, השכינה הקדושה מוסרת עצמה לשריפה.

ולכן בפרה אדומה מצאנו דבר פלא. כל הקרבנות היו מכפרים על האדם בהזאת דם על המזבח (לוקחים מגוף הקרבן את הדם ומזים על המזבח), מה שאין כן בפרה

מעין החכמה

כשרה רבקה, רחל ולאה - חייבים אנו להיות מושלמים בעליל, צדיקים בתכלית. ובכחנו הוא, באפשרותנו וביכולתנו!...

וכאשר אנו שבים בתשובה אנו מנענעים את כל העולמות העליונים, מעוררים רחמים וממשיכים ישועות...

19. אוצרות רמח"ל (עמוד שמט).

והנמשל: אין כל ספק - "ומי קַעֲמָד יִשְׂרָאֵל" (דברי הימים א' יז, כא), אין עוד אומה כאומתנו, ואפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון.

פושעי ישראל הגרועים - טובים הם לאין ערוך מנביאי אומות העולם!

אבל כשיש לנו חורים כאלה - כאברהם יצחק ויעקב, ואמהות

לכך שהתורה הסמיכה פרשיות שונות זו לזו. והסיבה לכך, משום שכל פרט בתורה מדויק ביותר, וממילא גם לסמיכות הפרשיות בתורה ישנה משמעות עמוקה ויש להתבונן בה, כפי שלמדו זאת חז"ל (ברכות י). ממה שנאמר: "סְמוּכִים לְעֹד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בְּאַמֶּת וַיֵּשֶׁר" (תהלים קיא, ח).

משום כך באים חז"ל (מועד קטן שם) ושואלים: למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה? ומתריצים חז"ל: לומר לך, מה פרה מכפרת אף מיתתן של צדיקים מכפרת...

אך גם זו לא תמיד עצה מעשית. ולכן ישנה דרך נוספת...

לטהר אדם שנטמא מחמת שנגע במת, צריך לקחת פרה אדומה, לשרוף אותה, לערב בכלי את אפרה של הפרה עם 'מים חיים', ולהזות אותם שבע פעמים על האדם הטמא, ביום השלישי וביום השביעי לספירתו.

מיד לאחר מכן, התורה עוברת לספר לנו על דבר פטירתה של מרים הנביאה בְּקֶדֶשׁ,²⁰ כמו שנאמר: "וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מְדַבְּרִין בְּחֶדֶשׁ הָרָאשׁוֹן וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקֶדֶשׁ וּתְמַתָּ שָׁם מֵרִים וּתְקַבֵּר שָׁם" (במדבר כ, א).

בהרבה מקומות בדברי חז"ל מוצאים אנו שרבותינו דורשים את הטעם

זאת חוקת התורה

ואל אשר שאלני על ענין גזירת הספרים אשר במדינת הכומר. כבר יודע כבוד תורתו אשר אני משכתי ידי מדבר דבר בעניינים האלה. אך אם כך אני לאחרים - לא אהיה כך עם כבוד תורתו כל אשר אוכל, כל שכן שאין זה דבר קטן אלא גדול מאוד.

ובתחילה אומר ענין זה של גזירות התורה שהיו בעוונותינו הרבים מאין יצאו, כי אין דבר בלא שורש. וסוד זה: "זאת חקת התורה" (במדבר יט, ב), ותרגומו: 'ידא גזירת אורייתא'. ונודע שכאן נרמז ענין זה.

בראש השנה שנת ה'שי"ד (1553 למנינם) שרפו הנוצרים את ספרי התלמוד בבלי, בככר קמפו די פיורי שברומא.

הצער היה נורא ואיום.

בעקבות המעשה הזה שלח הגה"ק רבי יהושע באסן זיע"א מכתב להגה"ק רבי משה חיים לוצאטו, הרמח"ל זיע"א, שיגלה לו מדוע נשרפו הספרים.

והרמח"ל השיב:²¹

מעין החכמה

20. בתאריך י' בניסן, כמבואר בשו"ע (או"ח, סימן תקפ - סעיף ב).

21. הודפס באוצרות רמח"ל (עמוד שט).

מתקיים עד זמן שמתקיים. אבל בהתגבר הקטרוגים ח"ו - צריך תיקון אחר...

ועתה אמת הוא ודאי, שקטרוג גדול נתעורר על ישראל, והיתה צריכה התורה לימסר על ישראל ח"ו אפילו לשריפה...

כי במקומות האלה - בכל איטליא - היו קטרוגי התורה יותר, כי לא המיתו עצמם באהלה של תורה, והלכו אחרי הנאות העולם... (עכ"ל).

ומבואר שהדרך השלישית להמתקת הדינים היא שהתורה עצמה מסרה את עצמה לשריפה כדי להציל את ישראל.

ובכל שנה, כשמגיע יום ששי של פרשת חוקת, מקבלת התורה על עצמה את גזירות ישראל, ולכן מתענים ביום זה להשתתף בצער התורה הקדושה!

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

מחו ומחשבתו לתורה, והוא מתאמץ בכל כחו להבין ולהשכיל, הוא זוכה ברבות הימים שמוחו מזדכך ומתעלה ונהפך להיות מציאות של קדושה.

ד. גם אדם שאין באפשרותו להתייגע בתורה, על ידי שיקבע לעצמו שיעורים קבועים בכל חלקי התורה הוא יזכה לזיכוכ הכלים. יהודי צריך לגרוס הרבה מאוד פרקי משנה ודפי גמרא. ואף על פי שהוא לא מבין לעומק את מה שהוא לומד, ואפילו אם שוכח את מה שהוא לומד, הגירסא התמידית הזאת תגרום לו זיכוכ עצום ונפלא. ובסופו של דבר, יזכה גם הוא, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.

וסוד הדבר הוא ממש ענין הפרה האדומה, שהשכינה מוסרת עצמה לשריפת הדין החזק להציל את ישראל, והיא הניתנת לטהרת טמאים, שאין להם טהרה אלא היא. הם הנטמאים בטומאה היותר תקיפה, דהיינו טומאת מת, שלכן אין להם תיקון אלא זה.

והיא עצמה הטומאה של הגלות, בסוד: "הושיבני בַּמַּחֲשָׁפִים כְּמַתִּי עוֹלָם" (תהלים קמג, ג). ועל כן: "הוא העלה על מוקדה... כָּל הַלֵּלָה" (ויקרא ו, ב). אבל צריך שיהיה התעוררות לזה למטה, ולכן בזמן שהיה בית המקדש קיים היה אפר הפרה.

וכיון שחרב הבית ואין פרה, הוצרכה התורה עצמה בעוונותינו הרבים לימסר כך לשריפה בעבור ישראל, וזה מתקן גם כן גלות התורה. והנה כמו שכשכלתה פרה אחת היה צריך לעשות אחרת, כך תיקון אחד

א. כדי לזכות להשיג את חכמת התורה, צריך האדם להכין במוחו ולבו מקום הראוי לקליטת החכמה. ולאחר שהאדם יצר 'כלי' יכול הוא לקלוט את **אור** החכמה שמשפיע לו ה' יתברך דרך התורה.

ב. הדרך ליצירת הכלי היא על ידי זיכוכ הכחות, כשרונות, והטבעים המיוחדים לו. וזה שאמרו חז"ל: שצריך להמית עצמו על התורה. ו'עצמו' - פירושו, הטבעים המיוחדים שלו הגורמים לו להתרחק מה' יתברך.

ג. הדרך לזכך את 'עצמיותו', היא על ידי עמל ויגיעת התורה. כשיהודי זוכה לשעבד את כל

ברכות וחיוק ללוחמים היקרים

חיוק וייעוץ לכוחות הביטחון היקרים

מאגזין העולם

בניחום אבליים אצל שר הבריאות הרב אוריאל בוסו, ויהודה אבדן מנכ"ל משרד הדתות, והרב משה בוסו רב קהילת ספרא ניו יורק

חלאקה משפחת כהן

שיעור מיוחד ליום ההולדת של הרב יורם אברגיל זע"א בבאר שבע

הילולת הבעל שם טוב אצל הרב צבי חורי שליט"א

בס"ד

הזדמנות

להגשים חלום!

שלמות ההידור והפאר

- ✓ סופרים אברכים יראי שמים, הבקיאים בהלכות ועם תעודת הסמכה
- ✓ כתיבה בריכוז מוחלט
- ✓ טבילה במקווה בכל יום
- ✓ כתב ספרדי מהודר ומדוקדק
- ✓ תגי זייני'ן, כולל בד"ק חי"ה
- ✓ חילוק השם - פיסוקי הוי"ה
- ✓ תיוג בדיו המהודר של הכתיבה

ספר תורה מהודר לעילוי נשמת או לזכות יקירכם!

הסופר יכוון בכל כתיבת ספר התורה את שמות היקרים לכם, שעבורם מוקדש הספר.

ספר התורה עובר הגהת מחשב והגהה ידנית (גברא) על ידי שני מגיהים שונים.

לפרטים והזמנות:
054-622-4110

מכון סת"ם המאי"ר לארץ | רב המכון: הרב שלמה בוארון שליט"א, בעל ניסיון של 30 שנה בעולם הסת"ם
בנשיאות מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א, בנו וממשיך דרכו של אבינו מו"ר הרב יורם אברג'ל זיע"א

שעורי השבוע

מפי הרב"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

LIVE

השיעורים מועברים גם בשידור חי בערוצי המדיה של בית המדרש 'המאיר לארץ'

ראשון - כל שבוע בשעה 20:30 ערבית ושיעור

בית כנסת היכל אליהו, רח' נחל מטע 6 | השיעור יועבר בדיוי קול ברמה

בית שמש

שני - כל שבוע בשעה 18:30 מנחה ושיעור

בית הכנסת 'היכל נפתלי', רח' ברוריה 6

אשדוד

רביעי - י"ג תמוז בשעה 18:30 מנחה ושיעור

בית כנסת המרכזי רמת אשכול, רח' ראוול וולנברג 11

חיפה

חמישי - כל שבוע בשעה 18:30 מנחה ושיעור

בית המדרש 'המאיר לארץ', רחוב הקציר 666

נתיבות

עקב המצב הביטחוני ובהתאם להנחיות, עדכונים על השיעורים עם מו"ר הגאון הרב ישראל אברג'ל שליט"א - מתפרסמים באתר המאיר לארץ

ערוצי מחלקת המדיה

המאיר לארץ www.hameir-laarets.org.il

קו המאיר לארץ 08-649-9859 08-37-40-200

פרשת חוקת

ט' תמוז ה'תשפ"ה

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
21:17	20:22	19:28	באר שבע
21:17	20:21	19:31	תל אביב
21:21	20:26	19:32	חיפה
21:11	20:17	19:26	אילת
21:19	20:24	19:33	ירושלים
		19:13	ירושלים 40 דק'

מסילות אל הרב

"ואת התורה - אדם..."

בכך מרומז כי תכלית התורה היא לעשות מהלומדה בחינת 'אדם', להסיר ממנו את המדות הגסות והבהמיות הטבועות בו, ולהפכו לבעל מדות טובות ואנושיות.

(אמרי נועם במדבר, עמוד ר"ט)

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

לתרומות:

- בנק מזרחי טפחות,

סניף 433 קרית גת, חשבון 96556

- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519

- בכל עמדות 'נדרים פלוס'